

Lausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta

ASIA: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta HE 74/2023 vp

VIITE: ympäristövaliokunnan asiantuntijapyyntö 20.10.2023

Joensuun kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua ympäristövaliokunnalle hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta, ja lausuu kunnioittaen seuraavaa:

Lausunnonantajasta

Joensuun kaupunki on Pohjois-Karjalan maakunnan keskus. Syyskuussa väestömäärä oli 77 958, josta oli työvoimaa 35 544 ja työttömiä 4 526 (12,7 %). Joensuu on opiskelijakaupunki, sillä joka neljäs asukas on opiskelija.

Kelan tilastojen mukaan asumistuen saajia lokakuussa oli yhteensä 10 113 ruokakuntaa, joista oli opiskelijoita 5 823, työttömiä 2 556, työssäkäyviä 1 154, eläkeläisiä 70 ja muita 510.

Asumistuen saajista asui omakotitaloissa ja osakehuoneistoissa 281, asumisoikeusasunnoissa 55 ja vuokra-asunnoissa 9 832, joista asui vapaarahoitteisissa asunnoissa 6 691 ja aravarahoitteisissa 3 141. Tuen saajista oli yksin asuvia 7 998, lapsettomia pareja 701, lapsiperheitä 1 289 ja muita 125.

Asumistuen saajaruokakuntien keskimääräinen tulo oli 876,85 € kuukaudessa. Saajaruokakunnista opintorahan saajia oli 4 864 (keskimääräinen tulo oli 244,81 € kuukaudessa), perusturvan työttömyyspäivärahan saajia oli 2 599 (815,97 €/kk), palkkatulon saajia 3 998 (939,51 €/kk) ja ansiopäivärahatulon saajia 498 (1 005,94 €/kk). Täysin tulottomia ruokakuntia oli 565.

Yleistä hallituksen esityksestä

Joensuun kaupunki pitää asumistuen leikkauksia pienituloisten toimeentuloa vaikeuttavina ja toimeentulotuen asiakasmääriä lisäävinä. Lisääntyvät toimeentulotukimenot lisäävät kuntien talousahdinkoa tulevana vuosina, kun toimeentulon kustannukset vähennetään valtionosuuksista.

Enimmäismenojen rajaaminen 70 prosenttiin koko asunnolle vahvistetusta enimmäisasumismenosta aiheuttaisi tuen alenemisen lähes 10 000 asumistuen saajalla. Leikkaus kohdistuu erityisesti opiskelijoihin ja työttömiin ruokakuntiin, joita joensuulaisista yleisen asumistuen saajista on yhteensä n. 80 %.

Vuokrataso on jo muutoinkin nousemassa korkeaksi johtuen yleisestä hintatason ja taloyhtiöiden lainanhoitokulujen nousemisesta. Vuokra-asujilla, etenkin asumistuen saajilla, on voimakas

kannuste pyrkiä löytämään edullisempi asunto. Tämä näkyy jo tällä hetkellä siten, että isommista asunnoissa asuvat hakevat asumaan pienempiin asuntoihin. Siten isompia vuokra-asuntoja jää vajaa käytölle, mikä puolestaan aiheuttaa taloushaasteita vuokratyöyhtiöille etenkin vähemmän kysynnän alueilla.

Omistusasunnon asumistuen kokonaan lakkautus kohdistuisi Joensuussa lähes 300 omistusasunnossa asuvaan ruokakuntaan ja kohdentuisi sekä yksin asuviin että lapsiperheisiin.

Lähtökohtaisesti työttömänä olevat henkilöt laskevat työn kannattavuutta siten, että asumistuen ja työttömyyskorvauksen suuruutta verrataan saatuun palkkatuloon työstä. Hyvin usein tästä syystä esim. osa-aikatyö tai työ järjestössä voi jäädä vastaanottamatta. Väliaikaiseksi ns. tuen turvin elämisestä tulee normaali olotila. Tätä kautta tukien houkuttelevuutta tulisi madaltaa, perusomavastuun korottaminen olisi tästä näkökulmasta positiivinen uudistus – mutta tällainen uudistus voi kasautua paineena toimeentulotuen puolelle ja kohdistua kipeästi niihin, jotka eivät tosiasiassa ole työmarkkinoiden käytettävissä. Enimmäisasumismenojen säännöksen muutos Helsingin yhdistämiseksi kuntaryhmityksessä muuhun pääkaupunkiseutuun on kannatettava muutos.